

گزارش نظارتی ارزیابی عملکرد جزء «ا» بند «الف» ماده (۳) و جزءهای «ا» و «۲۵» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان درباره توسعه و تعمیم ورزش همگانی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تاریخ انتشار:
۱۴۰۳/۵/۳۰

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۹۹۸۳
کد موضوعی: ۲۷۰

عنوان گزارش:
گزارش نظارتی ارزیابی عملکرد جزء «۱» بند «الف» ماده (۳) و جزء‌های «۱» و «۲» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان درباره توسعه و تعمیم ورزش همگانی

نوع گزارش: طرح و لایحه ، نظارتی ، راهبردی

نام دفتر:
مطالعات فرهنگ و آموزش (گروه ورزش، میراث فرهنگی و گردشگری)

تهیه و تدوین:
مبین حاجی حسنی

ناظر علمی:
موسی بیات

مدیر مطالعه:
سعید شفیعا

اظهار نظرکنندگان:
یحیی مزروعی ابیانه (دفتر مطالعات حقوقی)، مهتاب قراخانو (دفتر مطالعات بخش عمومی)

ویراستار ادبی:
زهره عطاردی

تاریخ شروع مطالعه:
۱۴۰۲/۰۹/۰۱

واژه‌های کلیدی:
۱. ورزش همگانی
۲. تربیت بدنی رایگان
۳. توسعه و تعمیم ورزش
۴. دسترسی آسان و ارزان

فهرست مطالب

۶	چکیده
۷	خلاصه مدیریتی
۸	۱. مقدمه
۹	۲. اقدامات و عملکرد وزارت ورزش و جوانان
۱۵	۳. میزان ارزان سازی و تحقق تربیت بدنی رایگان در کشور
۱۵	۳-۱. هزینه کرد در زمینه تهیه بلیت مسابقات ورزشی، ورودی باشگاه های ورزشی و استخر
۱۷	۳-۲. حق عضویت در باشگاه های ورزشی
۱۸	۳-۳. کرایه تجهیزات و لوازم ویژه ورزش و تفریح
۱۹	۳-۴. هزینه های پرداختی برای فراگیری هر نوع ورزش
۲۱	۴. میزان دسترسی پذیری مردم به ورزش
۲۲	۵. جمع بندی و نتیجه گیری
۲۳	۶. پیشنهادها
۲۴	منابع و مأخذ

فهرست جداول

جدول ۱. مفاد آیین نامه اجرایی قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب ۱۴۰۱/۱۲/۲۴	۹
جدول ۲. مجموع عملکرد ادارات کل ورزش و جوانان استان های کشور در حوزه ورزش همگانی در سال ۱۴۰۱	۱۰
جدول ۳. عملکرد ادارات کل ورزش و جوانان استان های کشور در حوزه ورزش همگانی از ابتدای سال ۱۴۰۲	۱۱
جدول ۴. میزان فعالیت بدنی با هدف دستیابی مطلوب به سلامتی سازمان جهانی بهداشت	۱۲
جدول ۵. ورزشکاران سازمان یافته استان های کشور در سال ۱۴۰۱	۱۳

فهرست شکل ها

شکل ۱. نمودار درصد نسبی مشارکت ورزشی استان ها در سال ۱۴۰۱ بر حسب جمعیت هر استان	۱۴
شکل ۲. نمودار هزینه کرد تهیه بلیت مسابقات ورزشی، ورودی باشگاه های ورزشی و استخر	۱۵
شکل ۳. نمودار نرخ تورم در طول سال های ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۱	۱۶
شکل ۴. نمودار میزان هزینه کرد تفریحات، سرگرمی ها و خدمات فرهنگی خانوارهای شهری و روستایی	۱۷
شکل ۵. نمودار حق عضویت در باشگاه های ورزشی	۱۸
شکل ۶. نمودار کرایه تجهیزات و لوازم ویژه ورزش و تفریح	۱۹
شکل ۷. نمودار هزینه های پرداختی برای فراگیری هر نوع ورزش	۲۰
شکل ۸. نمودار سرانه های ورزشی استان های کشور در سال ۱۴۰۲	۲۲

گزارش نظارتی ارزیابی عملکرد جزء «۱» بند «الف» ماده (۳) و جزءهای «۱» و «۲۵» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان درباره توسعه و تعمیم ورزش همگانی

چکیده

جزء «۱» بند «الف» ماده (۳) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان، درباره توسعه و تعمیم ورزش همگانی و جزء «۱» بند «الف» ماده (۴) به اقدام در جهت بهره‌مندی اقشار مختلف جامعه از برنامه‌ها و فعالیت‌های ورزشی به منظور تحقق تربیت بدنی رایگان برای همه در تمام سطوح اشاره دارد که مطابق با بند سوم اصل (۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است.

جزء «۲۵» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۳۹۹/۰۶/۱۶) نیز فراهم کردن بستر و امکانات لازم جهت ورزش همگانی با رویکرد ورزش آسان، ارزان و در دسترس برای عموم مردم را مورد اشاره قرار داده است. یکی از وظایف اصلی وزارت ورزش و جوانان توسعه و همگانی شدن ورزش است که این امر مستلزم همکاری همه‌جانبه تمامی دستگاه‌های اجرایی می‌باشد؛ چراکه وزارت ورزش و جوانان به تنهایی تمامی امکانات و تجهیزات تحقق این امر را ندارد، اما این وزارتخانه با توجه به اختیارات و وظایف محوله باید در راستای ایجاد هماهنگی بین‌بخشی و توسعه ورزش اقدام کند.

بررسی‌های به عمل آمده نشان می‌دهد؛ آیین‌نامه اجرایی قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۴۰۱/۱۲/۲۴) در خصوص توسعه و تعمیم ورزش همگانی مسکوت باقی مانده و حکم مشخصی نسبت به اجرایی شدن آن ارائه نشده است؛ لذا اقدامات تقنینی وزارت ورزش و جوانان در این حوزه ناکافی ارزیابی می‌شود.

همچنین عدم تخصیص کامل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت ورزش و جوانان (حدوداً ۵۰ درصد) در عدم توسعه و تکمیل بسیاری از اماکن و تجهیزات ورزشی تأثیرگذار بوده و به رغم تلاش‌ها و برنامه‌های صورت گرفته در راستای ایجاد و ساماندهی ایستگاه‌های ورزش صبحگاهی و عصرگاهی، همایش‌های پیاده‌روی، برگزاری رویدادهای رقابتی، برگزاری کارگاه‌های آموزشی و برنامه‌های تلویزیونی، هنوز هم وضعیت مطلوبی در میزان مشارکت ورزشی و فعالیت بدنی آحاد جامعه حاصل نشده است؛ به نحوی که براساس پیمایش‌های صورت گرفته طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۳ در کشور مشخص است که نه تنها میزان فعالیت بدنی اقشار مختلف جامعه کافی نمی‌باشد، بلکه از میزان استاندارد اعلام شده سازمان جهانی بهداشت نیز فاصله زیادی دارد.

بنابراین پیشنهاد می‌شود برای برطرف‌سازی چالش‌های موجود در خصوص همگانی شدن ورزش و کمبود مشارکت اقشار مختلف جامعه در فعالیت بدنی و افزایش سرانه فضای ورزشی به مولدسازی دارایی‌های ورزشی دولتی توجه بیشتری شود. همچنین اصلاح و بازنگری آیین‌نامه اجرایی قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۴۰۱/۱۲/۲۴) با رویکرد استفاده از ظرفیت‌های کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و سازمان‌های لشگری، در راستای تحقق تربیت بدنی رایگان برای همه در تمام سطوح و دسترسی آسان و ارزان خانوارها به فعالیت بدنی و ورزش، مدنظر قرار گیرد.

شرح / بیان مسئله

با توجه به اینکه چهار سال از زمان تصویب **قانون اهداف و وظایف وزارت ورزش و جوانان** در حوزه توسعه و همگانی شدن ورزش می‌گذرد و تاکنون گزارشی با موضوع نظارت بر میزان توسعه و تعمیم ورزش همگانی یا ارزیابی تحقق تربیت بدنی رایگان و ارزان‌سازی و دسترسی پذیری ورزش ارائه نشده است، لازم است تا اقدام نظارتی در این حوزه صورت گیرد؛ چراکه یکی از مسیرهای تحقق اهداف و برنامه‌های راهبردی توسعه ورزش، نظارت و ارزیابی پیوسته می‌باشد که امکان پی بردن به نقاط قوت و تهدیدها را فراهم خواهد کرد. لذا ارزیابی عملکرد جزء «۱» بند «الف» ماده (۳) و جزءهای «۱» و «۲۵» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان درباره توسعه و تعمیم ورزش همگانی جهت پی بردن به وضعیت این حوزه لازم است.

نقطه نظرات / یافته‌های کلیدی

- براساس جزء «۱» بند «الف» ماده (۳) **قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان** مصوب (۱۳۹۹/۶۰/۱۶)، موضوع توسعه و تعمیم ورزش همگانی مطرح می‌باشد که مبتنی بر آن حکم مشخصی در آیین‌نامه اجرایی قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۴۰۱/۱۲/۲۴) در نظر گرفته نشده است؛ در این راستا آیین‌نامه اجرایی قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان نیازمند اصلاح و بازنگری است.
- بررسی نشان می‌دهد که در بازه زمانی ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۲، توسعه و تعمیم ورزش همگانی متناسب با سن، جنسیت و پراکنش استانی در وضعیت مطلوبی قرار ندارد.
- تحقق جزءهای «۱» و «۲۵» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۳۹۹/۰۶/۱۶) که به فراهم کردن بستر و امکانات لازم جهت ورزش همگانی با رویکرد ورزش آسان، ارزان و در دسترس برای عموم مردم دلالت دارند، نیازمند همکاری تمامی دستگاه‌های اجرایی می‌باشد که در خصوص آن اقدام مؤثر صورت نگرفته است.
- بررسی کدهای ۶گانه هزینه کرد ورزشی خانوارهای شهری و روستایی مرکز آمار ایران نشان می‌دهد که هر ساله هزینه کردهای ورزشی خانوارهای ساکن در مناطق شهری و روستایی کشور بیشتر از تورم افزایش یافته و عملاً تربیت بدنی رایگان برای عموم مردم نیز محقق نشده است.
- در طول سال‌های اخیر سهم هزینه کردهای ورزشی خانوارهای روستایی به دلیل عدم دسترسی به امکانات و تسهیلات ورزشی در تمامی زمینه‌ها ناچیز بوده است. این موضوع به فقدان تهیه، تصویب و اجرای سند آمایش سرزمینی ورزش موضوع جزء «۱۵» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب ۱۳۹۹ مرتبط است که در تشدید عدم توزیع عادلانه، متوازن و مناسب اماکن و تجهیزات ورزشی متناسب با جمعیت و میزان تقاضای خانوارهای کشور در ارتباط است؛ لذا مقوله دسترسی پذیری مردم به ورزش به‌ویژه برای خانوارهای روستایی و مناطق کم‌برخوردار کشور به‌طور مطلوب تحقق نیافته است.

پیشنهاد راهکار تقنینی، نظارتی یا سیاستی

- ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۴۰۱/۲۱/۴۲) با موضوع حمایت از سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی لازم است تا با جهت‌گیری ماده (۸۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت اصلاحی مصوب (۱۳۸۴/۷۰/۶۲) با موضوع اجرای وظایف اجتماعی دولت و همچنین مولدسازی دارایی‌های ورزشی دولت اصلاح شود.

● ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۴۰۱/۱۲/۲۴) با موضوع دریافت پروانه تأسیس و فعالیت، لازم است تا در راستای به‌کارگیری و همکاری تمامی دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶ برای توسعه ورزش همگانی و دسترسی آسان و ارزان به ورزش عموم مردم اصلاح شود و همچنین منجر به تصویب تفاهم‌نامه همکاری در هیئت‌وزیران گردد.

● ماده (۷) آیین‌نامه اجرایی قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۴۰۱/۱۲/۲۴) به موضوع تشویق و توسعه مشارکت مردمی و گسترش نهضت داوطلبی و همچنین استفاده و حمایت بخش خصوصی در امر توسعه فعالیت‌ها و ارائه خدمات ورزشی اشاره کرده است. این ماده را می‌توان همسو با جزء «۵» بند «ب» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۳۹۹/۰۶/۱۶) با موضوع پیش‌بینی تسهیلات و به‌کارگیری تمهیدات لازم جهت تشویق و توسعه فعالیت‌های بخش خصوصی با هدف توسعه مشارکت مردمی و گسترش نهضت داوطلبانه در حوزه ورزش دانست. بنابراین جهت‌گیری این ماده باید همراه با واگذاری بر مبنای اهلیت، نظارت و رسیدگی مطابق با ماده‌های (۸۸) و (۲۷) با موضوع واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید و نیمه‌تمام و تکمیل شده قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب (۱۳۹۳/۱۲/۰۴) باشد و همچنین با رعایت مصوبه هیئت‌عالی مولدسازی دارایی‌های دولت مصوب (۱۳۹۹/۰۹/۰۴) اصلاح شود.

۱. مقدمه

ارتقای شاخص‌های مرتبط با توسعه و بهره‌وری منابع انسانی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی جوامع باعث شده است تا کشورها پیوسته به دنبال توسعه و تعمیم ورزش‌های سلامت‌محور و همچنین تسهیل در دسترسی اقشار مختلف مردم به ورزش باشند؛ از این رو در کشور ایران نیز طی سال‌های گذشته تأکید حکمرانی به توسعه و تعمیم ورزش، تسهیل دسترسی، ارزان‌سازی و حتی تحقق تربیت بدنی رایگان برای عموم مردم بوده است؛ به طوری که جزء «۱» بند «الف» ماده (۳) **قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان** مصوب (۱۳۹۹/۰۶/۱۶)، درباره توسعه و تعمیم ورزش همگانی است و جزء «۱» بند «الف» ماده (۴) نیز به اقدام در جهت بهره‌مندی اقشار مختلف جامعه از برنامه‌ها و فعالیت‌های ورزشی به منظور تحقق تربیت بدنی رایگان برای همه در تمام سطوح اشاره دارد که مطابق با بند سوم اصل (۳) **قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران**^۱ می‌باشد.

همچنین جزء «۲۵» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۳۹۹/۰۶/۱۶) نیز به فراهم کردن بستر و امکانات لازم جهت ورزش همگانی با رویکرد ورزش آسان، ارزان و در دسترس برای عموم مردم اشاره کرده است که این موضوع نشان از اهمیت توسعه و ترویج ورزش سلامت‌محور در سطح جامعه دارد. در این خصوص وزارت ورزش و جوانان به عنوان دستگاه اجرایی دارای تکلیف در این حوزه شناخته می‌شود، اما به واسطه بین‌بخشی بودن این حوزه تمامی امکانات و ابزارهای آن را در اختیار ندارد. لذا این گزارش با توصیف وضع موجود و اقدامات انجام شده، در تلاش برای ارائه پیشنهادهای اصلاحی است.

۱. بند سوم اصل (۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به آموزش و پرورش و تربیت بدنی رایگان برای همه در تمام سطوح، و تسهیل و تعمیم آموزش عالی اشاره دارد.

۲. اقدامات و عملکرد وزارت ورزش و جوانان

براساس جزء «۱» بند «الف» ماده (۳) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۳۹۹/۰۶/۱۶)، موضوع توسعه و تعمیم ورزش همگانی مطرح است. این وزارت مکلف بود تا در خصوص تدوین آیین نامه اجرایی قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۴۰۱/۱۲/۲۴) اقدام لازم را صورت دهد. جدول ذیل به سه ماده مصرح و غیر مصرح مربوط به ورزش همگانی که در آیین نامه اجرایی قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۴۰۱/۱۲/۲۴) به آن اشاره شده است، می پردازد.

جدول ۱. مفاد آیین نامه اجرایی قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب ۱۴۰۱/۱۲/۲۴

ردیف	ماده	متن آیین نامه	نظر کارشناسی
۱	(۲)	وزارت موظف است با استفاده از ظرفیت های قانونی از جمله ماده (۲۷) و بند «ل» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳ و سایر قوانین مربوط، نسبت به جذب، ساماندهی، تشویق و حمایت از سرمایه گذاری داخلی و خارجی در حوزه های مربوط به امور جوانان و توسعه ورزش اعم از حوزه های قهرمانی، همگانی و توسعه زیرساخت های ورزش اقدام نماید.	این ماده به صورت کلی اشاره به جذب و حمایت از سرمایه گذاری های داخلی و خارجی دارد که جهت گیری تفصیلی متناسبی با جزء «۱» بند «الف» ماده (۳) و جزءهای «۱» و «۲۵» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۳۹۹/۰۶/۱۶) با موضوع توسعه و تعمیم ورزش همگانی و دسترسی آسان، ارزان و تحقق تربیت بدنی رایگان برای عموم مردم ندارد؛ هرچند توسعه زیرساخت های ورزشی موجب افزایش میزان سرانه های ورزشی کشور خواهد شد، اما لزوماً توسعه زیرساخت های ورزشی بدون توجه به آمایش سرزمینی ورزش و نظارت ویژه بر توزیع عادلانه اماکن و تجهیزات مورد نیاز ورزشی سراسر کشور، موجبات دسترسی پذیری آسان و همگانی شدن ورزش فراهم نمی شود؛ لذا لازم است آیین نامه اجرایی قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۴۰۱/۱۲/۲۴) به صورت هدفمند و متناسب با اجزای قانونی مرتبط با قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۳۹۹/۰۶/۱۶) و با تأکید بر نظارت و رسیدگی بر حسن اجرای وظایف محول شده و همچنین توجه به مولدسازی دارایی های ورزشی دولت، بازنگری و اصلاح شود.
۲	(۵)	در راستای اجرای بند «۱۲» ماده (۴) قانون، تمامی دستگاه های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶ و بخش غیردولتی، موظف به دریافت پروانه تأسیس و فعالیت برای باشگاه ها و اماکن ورزشی و مراکز ارائه دهنده خدمات ورزشی و تندرستی و انجام همکاری با وزارت با رعایت ضوابط قانونی مربوط در این زمینه می باشند.	این ماده فاقد جهت گیری خاص در رابطه با توسعه و تعمیم ورزش همگانی می باشد که لازم است در راستای اهمیت به کارگیری و همکاری تمامی دستگاه های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶ برای توسعه ورزش همگانی و دسترسی آسان و ارزان به ورزش عموم مردم اقدام شود.
۳	(۷)	وزارت مجاز است به منظور تشویق و توسعه فعالیت های بخش خصوصی با هدف مشارکت مردمی و گسترش نهضت داوطلبانه در حوزه ورزش، نسبت به اتخاذ تدابیر و تمهیدات لازم از جمله تسهیل واگذاری اراضی مطابق قوانین و مقررات مربوط اقدام نماید.	این ماده فاقد جهت گیری خاص در خصوص ورزش همگانی است، اما به صورت غیرمصرح اشاره به تشویق و توسعه مشارکت مردمی و گسترش نهضت داوطلبی و همچنین استفاده و حمایت بخش خصوصی در امر توسعه فعالیت ها و ارائه خدمات ورزشی کرده است که اینها از ملزومات توسعه و تعمیم ورزش همگانی می باشد؛ لذا این ماده را می توان همسو با جزء «۵» بند «ب» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۳۹۹/۰۶/۱۶) با موضوع پیش بینی تسهیلات و به کارگیری تمهیدات لازم جهت تشویق و توسعه فعالیت های بخش خصوصی با هدف توسعه مشارکت مردمی و گسترش نهضت داوطلبانه در حوزه ورزش دانست. بنابراین انتظار بر این است که در آیین نامه اجرایی قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان، قانونگذار متناسب با قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۳۹۹/۰۶/۱۶)، به صراحت تدابیر و تمهیدات لازم را ذکر نماید و ماده قانونی شفاف و بدون ابهام باشد، از طرفی واگذاری بدون نظارت و رسیدگی می تواند باعث بروز آسیب های جدی به اراضی، اماکن و تجهیزات ورزشی کشور شود و این اماکن کارایی بهینه خود جهت خدمت رسانی به عموم مردم با هدف توسعه ورزش همگانی و مشارکت مردمی را نیز در پی نداشته باشد.

مأخذ: نگارنده.

جدول ۱ نشان می‌دهد که آیین‌نامه اجرایی **قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان** مصوب (۱۴۰۱/۱۲/۲۴) به‌عنوان مقرر مکرر ماکمل قانون، نسبت به توسعه و تعمیم ورزش همگانی فاقد جهت‌گیری مشخص است؛ که بر این اساس نیازمند اصلاحات اساسی است. در ادامه عملکرد وزارت ورزش و جوانان در راستای توسعه و همگانی شدن ورزش در واحدهای استانی که در چهار معیار (توسعه فضاها، امکانات و تجهیزات ورزشی؛ رویدادهای ورزشی؛ برنامه‌ریزی، شبکه‌سازی و ظرفیت‌سازی؛ فرهنگ‌سازی و آگاهی‌بخشی) صورت گرفته است، مورد بررسی قرار می‌گیرد.

گفتنی است که معیارهای توسعه فضاها، امکانات و تجهیزات ورزشی؛ رویدادهای ورزشی؛ برنامه‌ریزی، شبکه‌سازی و ظرفیت‌سازی؛ فرهنگ‌سازی و آگاهی‌بخشی جزء چهار محور اصلی برنامه‌های عملکردی ذیل ترویج و توسعه ورزش همگانی می‌باشند که توسط وزارت ورزش و جوانان در سال (۱۴۰۱) مورد بررسی قرار گرفته است و با توجه به استعلام دریافتی از وزارت ورزش و جوانان طبق جدول ۲ ارائه می‌شود [۱۵]:

جدول ۲. مجموع عملکرد ادارات کل ورزش و جوانان استان‌های کشور در حوزه ورزش همگانی در سال ۱۴۰۱

عملکرد	زیرمؤلفه‌ها	محورهای اصلی
۳۶۴	ایجاد پایگاه‌های صبحگاهی و عصرگاهی	توسعه فضا و تجهیزات ورزش همگانی
۲۴۷	در اختیار قرار دادن اماکن ورزشی	
۳۶	تعداد جاده‌های تندرستی	
۱۷۳	پیاده‌روی خانوادگی	رویدادهای ورزشی
۹۱۶	پیاده‌روی عمومی	
۵۲۲	کوه‌نوردی / طبیعت‌گردی	
۵۹۷	دوچرخه‌سواری / دوومیدانی / سایر	
۳۱	کارکنان دولت	
۳۱	مینی‌فوتبال محلات	
۳۱	ورزش خیابانی	
۱۴۸۵	رویدادهای رقابتی	
۲۰۸	تعداد پروژه‌های مشترک بین‌دستگاهی	
۵	ایجاد سامانه	
۳۵۵۰۱۵۳	جمعیت ورزشکار سازمان‌یافته	
۲۱۷	وبینار / سمینار	فرهنگ‌سازی و آگاهی‌بخشی
۵۴۵	کارگاه آموزشی	
۵۱۷	مریجری درجه سه	
۲۰۱	انیمیشن / تیزر / کتاب / بروشور	
۱۶۵	برنامه‌های تلویزیونی	
۲۶۱	تجلیل و تکریم	
۷۸۷۰	جمع کل	

مأخذ: وزارت ورزش و جوانان (آبان، ۱۴۰۲)، [۸].

بررسی عملکرد ادارات کل ورزش و جوانان استان‌های کشور در حوزه ورزش همگانی از ابتدای سال (۱۴۰۲) نیز در محورهای چهارگانه فوق و در سه‌ماهه اول و سه‌ماهه دوم سال صورت گرفته که داده‌های حاصل از آن در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳. عملکرد ادارات کل ورزش و جوانان استان‌های کشور در حوزه ورزش همگانی از ابتدای سال ۱۴۰۲

مجموع رویدادهای کل استان	برنامه‌های تلویزیونی	انیمیشن / تیزر / کتاب / بروشور	مربوگری درجه سه	تجلیل از پیشکسوتان ورزش همگانی	سمینار / وبینار	کارگاه آموزشی	جشنواره‌های عمومی	رویدادهای رقابتی	ورزش خیابانی	مینی فوتبال محلات	کارکنان دولت	دوچرخه‌سواری / دوومیدانی / سایر	کوهنوردی / طبیعت‌گردی	پیاده‌روی عمومی	پیاده‌روی خانوادگی	احداث جاده‌های تندرستی	در اختیار قرار دادن اماکن ورزشی	ایجاد پایگاه‌های صبحگاهی و عصرگاهی	سه‌ماهه اول
۸۵۰۱	۱۳۸	۱۰۸	۲۵۸	۳۶۷	۸۰	۲۷۹	۴۸۰	۲۱۱۷	۱۱۸	۵۴۲	۱۱۰	۴۲۵	۱۰۲۴	۹۰۲	۱۵۴	۹۶	۵۲۱	۷۸۲	سه‌ماهه اول
۷۸۹۴	۱۱۸	۱۳۶	۱۲۶	۲۶۶	۵۷	۲۱۳	۶۴۶	۱۵۱۲	۱۸۷	۱۴۲۰	۱۲۶	۳۹۸	۵۱۹	۴۷۶	۱۷۲	۴۱	۶۴۴	۸۳۷	سه‌ماهه دوم
۱۶۳۹۵	۲۵۶	۲۴۴	۳۸۴	۶۳۳	۱۳۷	۴۹۲	۱۱۲۶	۳۶۲۹	۳۰۵	۱۹۶۲	۲۳۶	۸۲۳	۱۵۴۳	۱۳۷۸	۳۲۶	۱۳۷	۱۱۶۵	۱۶۱۹	مجموع رویداد

مأخذ: همان.

بررسی عملکرد وزارت ورزش و جوانان حاکی از آن است که بیشتر اقدامات انجام شده در راستای پروژه ساماندهی ایستگاه‌های ورزش صبحگاهی و عصرگاهی وزارت ورزش و جوانان می‌باشد؛ به طوری که تعداد ۱۵۰۰ مکان در اختیار عموم مردم قرار گرفته است [۱۵]. استان‌های آذربایجان شرقی، خوزستان و اصفهان در سطح مناطق یک کشور و در سطح مناطق دو استان‌های زنجان، آذربایجان غربی و یزد و در سطح مناطق سه استان‌های سیستان و بلوچستان، خراسان جنوبی و قم به ترتیب از لحاظ کسب امتیاز کیفی در رتبه‌های اول تا سوم برترین استان‌ها قرار گرفتند. بر این اساس، در این زمینه نیز عدالت توزیعی برای خانوارهای روستایی به جهت نیاز دسترسی به ورزش مورد غفلت واقع شده و ارائه این نوع از خدمات ورزشی برای جمعیت ۲۶ درصدی خانوارهای روستایی کشور با مجموع ۱۰۰ مکان بسیار ناچیز است. بیشتر فعالیت‌ها و عملکردهای استانی در راستای توسعه پایگاه‌های صبحگاهی و عصرگاهی شکل گرفته است، در حالی که در اختیار قرار دادن اماکن ورزشی که بخشی از سیاست تحقق تربیت بدنی رایگان را به دنبال دارد در اولویت‌های بعدی بوده است و کماکان میزان بهره‌وری عملکرد در حوزه‌های دسترسی پذیری آسان و ارزان، برنامه‌های رسانه‌ای، دانش‌افزایی و آگاهی‌بخشی عمومی از فعالیت بدنی و ورزش، تعامل و شبکه‌سازی بین‌بخشی و دستگاهی، توسعه اماکن و تجهیزات ورزشی جهت دسترسی پذیری آسان و هموارسازی سیاست‌های شهرهای فعال، برون‌سپاری و تحقق سیاست‌های خصوصی‌سازی و بهره‌گیری از مشارکت‌های مردمی و داوطلبانه توسعه ورزش با ارائه مشوق‌های هدفمند پایین می‌باشد.

۲-۱. میزان مطلوب توسعه فعالیت بدنی

با توجه به توصیه‌های سازمان جهانی بهداشت میزان فعالیت بدنی با هدف دستیابی مطلوب به سلامت کودکان، نوجوانان، جوانان، بزرگسالان و سالمندان به شرح جدول ۴، می‌تواند معیاری جهت سنجش و ارزیابی‌های آتی وزارت ورزش و جوانان در دستیابی به میزان مطلوب توسعه فعالیت بدنی و ورزش میان اقشار مختلف جامعه با در نظر گرفتن معیارهای بومی باشد.

جدول ۴. میزان فعالیت بدنی با هدف دستیابی مطلوب به سلامتی سازمان جهانی بهداشت

هفتگی	روزانه	قشربندی
کل روزهای هفته	۱۸۰ دقیقه	کودکان تا ۴ سال
فعالیت بدنی شدت بالا حداقل برای سه بار در هفته	۶۰ دقیقه	نوجوانان تا ۱۷ سال
با شدت متوسط حداقل ۱۵۰ دقیقه در هفته و یا شدت بالا به مدت ۷۵ دقیقه در هفته		جوانان و بزرگسالان ۱۸ تا ۶۴ سال
با شدت متوسط حداقل به مدت ۱۵۰ دقیقه در هفته		سالمنان ۶۵ سال بالاتر

مأخذ: همان.

داشتن فعالیت بدنی منظم یکی از کلیدی‌ترین عوامل حفاظتی جهت پیشگیری و مدیریت بیماری‌های غیرواگیر است؛ به طوری که رعایت سطوح توصیه شده فعالیت بدنی می‌تواند منجر به کاهش ۲۰ تا ۳۰ درصدی خطر مرگ زودرس شود. همچنین در صورتی که افراد فعال‌تر باشند، حدود ۷ تا ۸ درصد از کل موارد بیماری‌های قلبی-عروقی، افسردگی و زوال عقل و حدود ۵ درصد از موارد دیابت نوع ۲ قابل پیشگیری هستند [۱]. این در حالی است که براساس پیمایش‌های اخیر در مورد میزان فعالیت بدنی و ورزشی در کشور، نه تنها میزان فعالیت بدنی کودکان، نوجوانان، جوانان، بزرگسالان و سالمندان کافی نمی‌باشد، بلکه از میزان استاندارد جهانی نیز فاصله زیادی دارد؛ به طوری که سهم مطلوب انجام فعالیت بدنی و ورزشی دانش‌آموزان ۶ تا ۱۸ ساله دختر و پسر استان‌های سراسر کشور در مطالعه کاسپین^۱ (۲۰۱۵) برای پسران برابر با ۳۵/۱ درصد و دختران ۳۱/۶ درصد بوده است [۲]. به عبارتی می‌توان گفت که درصد بالایی از افراد ۶ تا ۱۸ ساله کشور از سطح مطلوب و توصیه شده برخوردار نیستند. از طرفی براساس نتایج آمارگیری فرهنگ رفتاری خانوارها در سال ۱۳۹۶، مشخص است که ۵۱/۱ درصد از افراد ۱۵ ساله به بالا ورزش نمی‌کنند و ۴۸/۹ درصد نیز ورزش می‌کنند. سرانه انجام ورزش افراد ۱۵ ساله و بیشتر در سال ۱۳۹۶ نیز حدود ۲۷ دقیقه در روز تخمین شده که این میزان بسیار کمتر از میزان سرانه زمان حضور افراد در شبکه‌های اجتماعی (حدود یک ساعت و چهار دقیقه در روز) بوده است [۳]. همچنین داده‌های مرکز آمار ایران برای سال ۱۳۹۹ نیز نشان از افول میزان فعالیت بدنی دارد، به طوری که این میزان از مشارکت در ورزش برابر با ۵۳/۵ و ۴۶/۵ درصد نیز عدم مشارکت برآورد شده است [۴]. براساس استعلام دریافتی از وزارت ورزش و جوانان نیز میزان ورزشکاران سازمان یافته استان‌های کشور در سال (۱۴۰۱) به تفکیک جدول ۵ قابل رؤیت است [۵].

1. Childhood and Adolescence Surveillance and Prevention of Adult Non-Communicable of Diseases (CASPIAN)

کاسپین اختصار «طرح ملی نظام مراقبت و پیشگیری از بیماری‌های غیرواگیر از دوران کودکی و نوجوانی» می‌باشد که با همکاری سازمان‌ها و وزارتخانه‌های مرتبط اعم از وزارت آموزش و پرورش، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و با حمایت سازمان جهانی بهداشت در استان‌های کشور و بر روی دانش‌آموزان ۶ تا ۱۸ ساله به اجرا درآمده است.

جدول ۵. ورزشکاران سازمان بافته استان های کشور در سال ۱۴۰۱

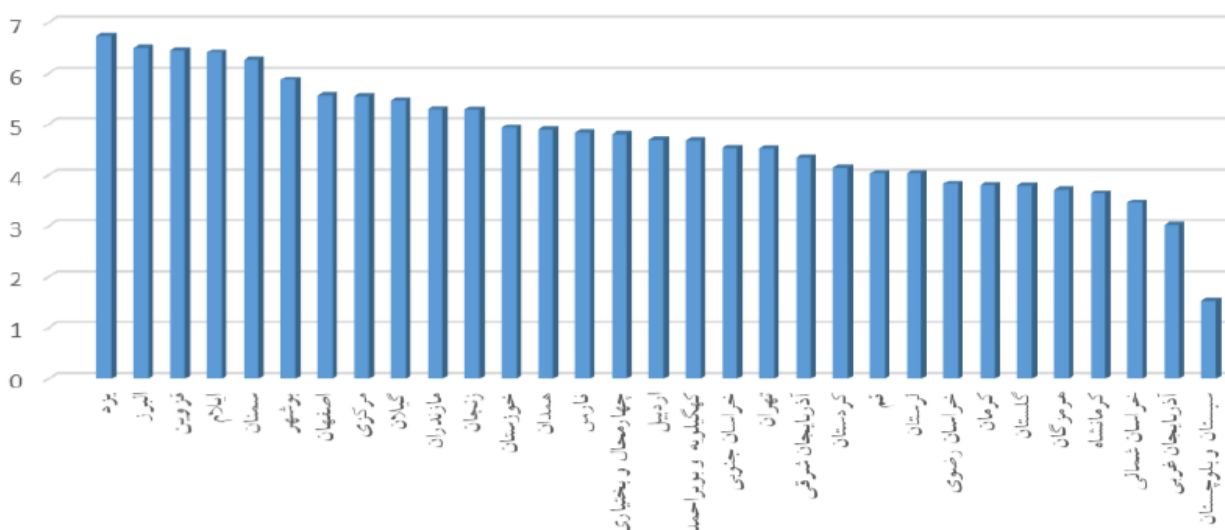
نام استان	جمعیت	جمعیت ورزشکاران سازمان یافته	بانوان	آقایان	درصد نسبی کل	درصد بانوان	درصد آقایان
آذربایجان شرقی	۳ ۹۰۹ ۶۵۲	۱۷۰۰۲۳	۶۲۲۶۳	۱۰۸۷۶۰	۴,۳۴	۳۶,۶۲	۶۳,۳۸
آذربایجان غربی	۳ ۲۶۵ ۲۱۹	۹۸۶۷۳	۳۱۰۰۱	۶۷۶۷۲	۳,۰۲	۳۱,۴۱	۶۸,۵۸
اردبیل	۱ ۲۷۰ ۴۲۰	۵۹۶۴۴	۱۸۳۲۹	۴۱۳۱۵	۴,۶۹	۳۰,۷۳	۶۹,۲۶
اصفهان	۵ ۱۲۰ ۸۵۰	۲۸۵۵۸۵	۱۲۸۸۳۳	۱۵۶۷۵۲	۵,۷۵	۴۵,۱۱	۵۴,۸۸
البرز	۲ ۷۱۲ ۴۰۰	۱۷۶۳۶۰	۸۹۴۹۴	۸۶۸۶۶	۶,۵۰	۵۰,۷۴	۴۹,۲۵
ایلام	۵۸۰ ۱۵۸	۳۷۲۳۰	۱۴۰۹۶	۳۲۱۳۴	۶,۴۱	۳۷,۸۶	۶۲,۱۳
بوشهر	۱ ۱۶۳ ۴۰۰	۶۸۳۰۸	۲۷۵۶۲	۴۰۷۴۶	۵,۸۷	۴۰,۳۴	۵۹,۶۵
تهران	۱۳ ۲۶۷ ۶۳۷	۶۰۰۹۲۶	۲۷۵۹۶۹	۳۲۴۹۵۷	۴,۵۲	۴۵,۹۲	۵۴,۰۷
چهارمحال و بختیاری	۹۴۷ ۷۶۳	۴۵۵۹۹	۱۷۹۰۶	۲۷۶۹۳	۴,۸۱	۳۹,۲۶	۶۰,۷۳
خراسان جنوبی	۷۶۸ ۸۹۸	۳۴۸۵۲	۱۳۴۵۸	۲۱۳۹۴	۴,۵۳	۳۸,۶۱	۶۱,۳۸
خراسان رضوی	۶ ۴۳۴ ۵۰۱	۲۴۶۶۹۵	۹۸۹۱۶	۱۴۷۷۷۹	۳,۸۳	۴۰,۰۹	۵۹,۹۰
خراسان شمالی	۸۶۳ ۰۹۲	۲۹۹۴۴	۱۰۹۶۶	۱۸۹۷۸	۳,۴۶	۳۶,۶۲	۶۳,۳۷
خوزستان	۴ ۷۱۰ ۵۰۹	۲۳۲۳۷۴	۹۱۵۰۸	۱۴۰۸۶۶	۴,۹۳	۳۹,۳۷	۶۰,۶۲
زنجان	۱ ۰۵۷ ۴۶۱	۵۵۹۱۰	۲۲۳۱۱	۳۳۵۹۹	۵,۲۸	۳۹,۹۰	۶۰,۰۹
سمنان	۷۰۲ ۳۶۰	۴۴۰۵۷	۲۰۵۳۳	۲۳۵۲۴	۶,۲۷	۴۶,۶۰	۵۳,۳۹
سیستان و بلوچستان	۲ ۷۷۵ ۰۱۴	۴۲۷۰۵	۱۳۲۲۱	۲۹۴۸۴	۱,۵۳	۳۰,۹۵	۶۹,۰۴
فارس	۴ ۸۵۱ ۲۷۴	۲۳۶۶۲۲	۱۰۲۳۲۵	۱۳۴۲۹۷	۴,۸۴	۴۲,۲۴	۵۶,۷۵
قزوین	۱ ۲۷۳ ۷۶۱	۸۲۱۸۹	۳۷۹۶۹	۳۳۲۲۰	۶,۴۵	۴۶,۱۹	۵۳,۸۰
قم	۱ ۲۹۲ ۲۸۳	۵۲۴۱۳	۱۷۸۳۶	۳۴۵۷۷	۴,۰۴	۳۴,۰۲	۶۵,۹۷
کردستان	۱ ۶۰۳ ۰۱۱	۶۶۳۹۳	۲۳۷۳۹	۴۲۶۵۴	۴,۱۴	۳۵,۷۵	۶۴,۲۴
کرمان	۳ ۱۶۴ ۷۱۸	۱۲۰۲۵۴	۴۸۲۸۰	۷۱۹۷۴	۲,۸۰	۴۰,۱۴	۵۹,۸۵
کرمانشاه	۲ ۵۳۰ ۶۹۶	۹۲۲۳۲	۲۹۹۵۸	۶۲۲۷۴	۲,۶۴	۳۲,۴۸	۶۷,۵۱
کهگیلویه و بویراحمد	۷۱۳ ۰۵۲	۳۳۳۸۰	۱۲۸۶۶	۲۰۵۱۴	۴,۶۸	۳۸,۵۴	۶۱,۴۵
گلستان	۱ ۸۶۸ ۶۱۹	۷۰۹۴۳	۲۴۱۰۴	۴۶۸۳۹	۲,۷۹	۳۲,۹۷	۶۶,۰۲
گیلان	۲ ۵۳۰ ۶۹۶	۱۳۸۳۳۶	۵۸۵۷۱	۷۹۷۶۵	۵,۴۶	۴۲,۳۳	۵۷,۶۶
لرستان	۱ ۷۶۰ ۶۴۹	۷۱۱۶۸	۲۳۵۱۲	۴۷۶۵۶	۴,۰۴	۳۲,۰۳	۶۶,۹۶
مازندران	۳ ۲۸۳ ۵۸۲	۱۷۳۷۰۵	۶۷۹۱۸	۱۰۵۷۸۷	۵,۲۹	۳۹,۰۹	۶۰,۹۰
مرکزی	۱ ۴۲۹ ۴۷۵	۷۹۳۴۲	۳۵۰۸۰	۴۴۲۶۲	۵,۵۵	۴۴,۲۱	۵۵,۷۸
هرمزگان	۱ ۷۷۶ ۴۱۵	۶۶۲۱۴	۲۱۷۷۸	۴۴۴۳۶	۲,۷۲	۳۲,۸۹	۶۷,۱۰
همدان	۱ ۷۵۸ ۲۶۸	۸۶۱۲۸	۳۳۳۱۴	۵۲۸۱۴	۴,۸۹	۳۸,۶۷	۶۱,۳۲
یزد	۱ ۱۳۸ ۵۳۳	۷۶۶۸۹	۳۲۹۳۶	۴۳۷۵۳	۶,۷۳	۴۲,۹۴	۵۷,۰۵

مأخذ: وزارت ورزش و جوانان (استعلام شماره نامه ۵۱/۱۲۶۸۵/ص، مورخ: ۱۴۰۲/۰۸/۰۸) [۵].

بر اساس جدول فوق جمعیت ورزشکاران سازمان یافته سال (۱۴۰۱) در میان آقایان بیشتر از بانوان استان‌های کشور می‌باشد؛ از طرفی میزان اوقات فراغت ورزشی آقایان به نسبت بانوان بیشتر است و با افزایش سطح تحصیلات افراد، سهم اوقات فراغت ورزشی نیز بیشتر می‌شود؛ همچنین سهم ورزش در اوقات فراغت افراد ساکن در مراکز استانی به نسبت ساکنان غیر از مراکز استانی بیشتر است [۶]. یافته‌های پژوهش‌های بین‌المللی نیز نشان می‌دهد که در سراسر جهان میزان فعالیت بدنی و مشارکت زنان در ورزش نسبت به مردان کمتر است و در کل زنان به نسبت مردان تمایل به انجام فعالیت‌های بدنی کمتر و با شدت پایین‌تری در اوقات فراغت خود داشته‌اند. بنابراین، ارائه فرصت‌های بیشتر جهت انجام فعالیت‌های ورزشی و فراغتی امن و قابل دسترس بانوان به منظور افزایش سطح کلی فعالیت بدنی آنها مورد نظر است [۷]. علاوه بر این هنجارهای فرهنگی، نقش‌های سنتی یا فقدان حمایت‌های اجتماعی لازم در سطح جامعه نیز ممکن است منجر به کاهش مشارکت در فعالیت بدنی شود که پرداختن به این موانع برای برنامه‌ریزی، حمایت و ارائه اقدامات فرهنگی بیش از پیش مورد نیاز می‌باشد. در شکل ۱ به میزان مشارکت ورزشی استان‌های سراسر کشور پرداخته شده است.

شکل ۱. نمودار درصد نسبی مشارکت ورزشی استان‌ها در سال ۱۴۰۱ بر حسب جمعیت هر استان

مأخذ: وزارت ورزش و جوانان (استعلام شماره نامه ۵۱/۱۲۶۸۵/ص، مورخ: ۱۴۰۲/۰۸/۰۸) [۵].

بنابراین هم‌اکنون میزان مشارکت ورزشی در بیشتر مناطق کشور بسیار پایین است؛ به نحوی که میزان فعالیت بدنی بخش‌های جنوب شرقی کشور در وضعیت بحرانی و بخش‌های مرکزی و شمالی کشور نیز در وضعیت مطلوبی قرار ندارند. در نتیجه به‌طور کلی امروزه میزان فعالیت بدنی و ورزشی آحاد جامعه در وضعیت مناسب و هم‌تراز خود با شاخص‌های سلامتی اعلام شده توسط سازمان جهانی بهداشت نبوده و تنها حدود ۱۰ درصد از جمعیت کشور به‌صورت سازمان یافته در فعالیت بدنی و ورزش مشارکت دارند که با اتکا به داده‌های موجود و ارائه شده در این بخش می‌توان عنوان کرد که میزان توسعه و تعمیم ورزش همگانی مطابق با جزء «۱» بند «الف» ماده (۳) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۳۹۹/۰۶/۱۶) متناسب با سن، جنسیت و پراکنش استانی در وضعیت مطلوبی قرار ندارد.

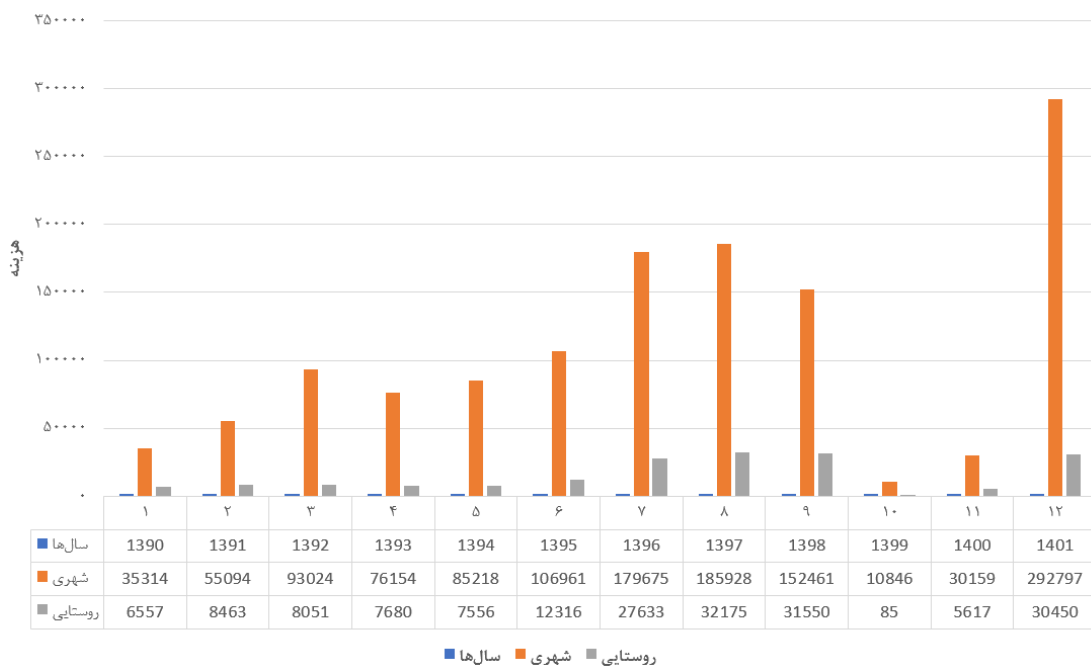
۳. میزان ارزان سازی و تحقق تربیت بدنی رایگان در کشور

جزء «۱» بند «الف» ماده (۴) به اقدام در جهت بهره‌مندی اقشار مختلف جامعه از برنامه‌ها و فعالیت‌های ورزشی به منظور تحقق تربیت بدنی رایگان برای همه در تمام سطوح اشاره دارد که در راستای بند سوم اصل (۳) **قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران** می‌باشد. همچنین در جزء «۲۵» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۳۹۹/۰۶/۱۶) نیز به فراهم کردن بستر و امکانات لازم جهت ورزش همگانی با رویکرد ارزان سازی ورزش برای عموم مردم اشاره شده است. در این راستا با توجه به استعلام داده‌های آماری متناسب با کدهای ۶ گانه مرتبط با هزینه کرد ورزشی خانوارهای شهری و روستایی در طول ادوار ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۱ کشور که توسط مکاتبه شماره نامه (۸۸۱۷/۰۰۱۶۲۰-۸۲) از مرکز آمار ایران حاصل شد، اقدام نظارتی به شرح زیر صورت گرفت [۸].

۳-۱. هزینه کرد در زمینه تهیه بلیت مسابقات ورزشی، ورودی باشگاه‌های ورزشی و استخر

هر چند استفاده از اماکن ورزشی یا هزینه کرد ورودی مجموعه‌های ورزشی به تنهایی نمی‌تواند گویای تحقق سیاست تعریف شده باشد، اما بررسی این شاخص به همراه سایر مقوله‌های هزینه کرد ورزشی افراد از جمله حق عضویت در باشگاه‌های ورزشی، کرایه تجهیزات ورزشی و هزینه‌های پرداختی برای فراگیری هر نوع ورزش در طول سال‌های اخیر با اتکا به طرح آمارگیری گسترده مرکز آمار ایران که به نوعی پوشش دهنده داده‌های حاصل از ساکنان اقصی نقاط کشور می‌باشد، می‌تواند معیار موثقی در ارزیابی و نظارت بر میزان تحقق سیاست‌های اشاره شده باشد. براساس شکل‌های ذیل، میزان هزینه کرد افراد ساکن در مناطق روستایی و کم‌برخوردار کشور با توجه به کمبود توزیع خدمات یا اماکن ورزشی و فقدان دسترسی به برخی از امکانات و تجهیزات ورزشی، در تمامی جنبه‌ها پایین‌تر از متوسط هزینه کردهای خانوارهای شهری بوده و مقدار بسیار ناچیزی داشته است.^۱

شکل ۲. نمودار هزینه کرد تهیه بلیت مسابقات ورزشی، ورودی باشگاه‌های ورزشی و استخر

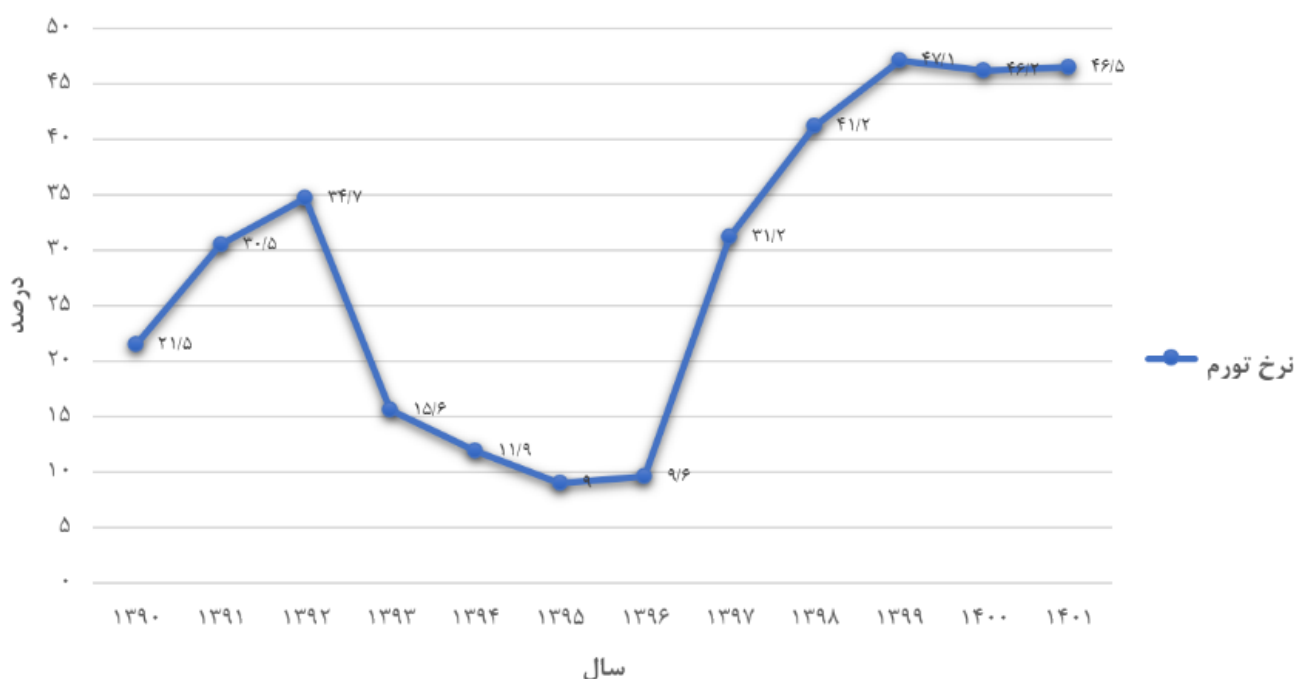
مأخذ: مرکز آمار ایران (مکاتبه شماره نامه ۸۸۱۷/۰۰۱۶۲۰-۸۲، مورخ: ۱۴۰۲/۰۷/۰۳) [۴] (واحد هزینه‌ها بر حسب ریال است).

۱. سهم هزینه کرد خانوارهای شهری برای تهیه بلیت مسابقات ورزشی، ورودی باشگاه‌های ورزشی و استخر در سال ۱۴۰۱، ۲۹۲۷۹۷،۱۴۰۱ ریال و برای خانوارهای روستایی ۳۰۴۵۰ ریال بوده است؛ همچنین براساس داده‌های حاصل از فرهنگ رفتاری خانوارها در سال ۱۳۹۹، ورزش شنا کمترین میزان فعالیت بدنی سبد خانوارهای کشور را با سهم ۲/۴۰ درصد به خود اختصاص داده است.

هزینه کرد پایین افراد در طول سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به معنای ارزان‌سازی یا تحقق تربیت بدنی رایگان نبوده است؛ در این سال‌ها به دلیل همه‌گیری کرونا اکثر اماکن و مجموعه‌های ورزشی تعطیل شده و عملاً افراد هزینه کرد ورزشی خاصی (حتی برای تهیه بلیت و تماشای رویدادهای ورزشی) نداشته‌اند. همچنین مؤلفه‌های دیگری (همچون نرخ تورم) نیز می‌تواند در میزان کاهش هزینه کرد خانوارهای کشور تأثیرگذار باشد که در شکل ۳ نرخ تورم در طول سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۱ ترسیم شده است.

شکل ۳. نمودار نرخ تورم در طول سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۱

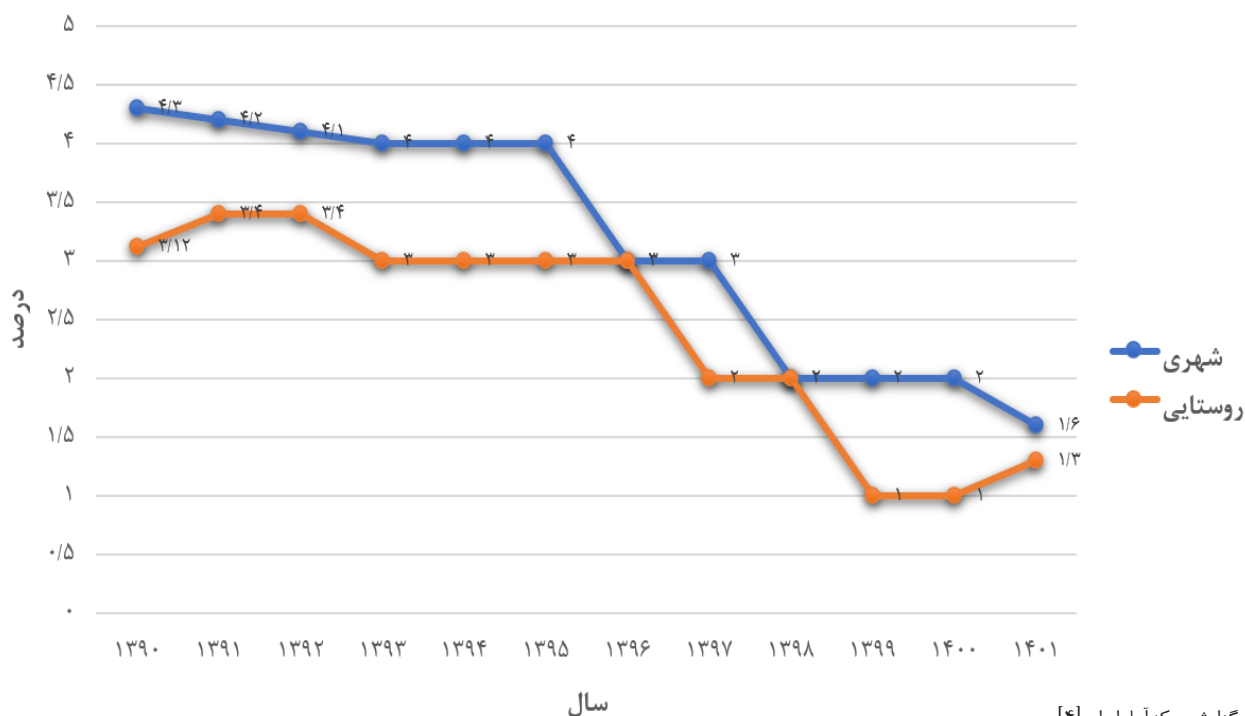

مأخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

با تعدیل ارزش ریالی این بخش از هزینه کرد ورزشی خانوارهای شهری متناسب شاخص قیمت مصرف‌کننده^۱ (CPI) (از سال ۱۳۹۲ تا سال ۱۳۹۶)، میزان متوسط هزینه کرد خانوارها حدود ۲۴ درصد بالاتر از میزان تورم سالیانه است. لذا با حذف اثر تورم بر افزایش قیمت‌ها همچنان افزایش هزینه کرد خانوارها در تهیه بلیت و پرداختی ورودی اماکن ورزشی تأیید می‌شود.

۱. نحوه محاسبه ارزش ریالی مبلغ در مقطع زمانی مورد نظر برابر است با عدد شاخص در مقطع زمانی مورد نظر تقسیم بر عدد شاخص در مقطع زمانی اول ضرب در مبلغ ریالی می‌باشد.
<https://amar.org.ir>.

شکل ۴. نمودار میزان هزینه کرد تفریحات، سرگرمی‌ها و خدمات فرهنگی خانوارهای شهری و روستایی

مأخذ: گزارش مرکز آمار ایران [۴].

با توجه به شکل فوق مشخص است که از سال ۱۳۹۵ میزان هزینه‌های خانوارهای شهری و روستایی در حوزه‌های تفریحات، سرگرمی‌ها و خدمات فرهنگی روندی نزولی قابل توجهی را طی کرده است؛ در واقع این امر بیانگر آن است که در طول سنوات گذشته با کاهش توان اقتصادی خانوارها و بالا رفتن هزینه‌های ورزشی میزان فعالیت بدنی و ورزشی مردم نیز کاهش یافته است (البته با در نظر گرفتن محدودیت‌های دوران کرونا). در شکل ذیل نیز به میزان متوسط هزینه کرد ورزشی ماهیانه خانوارهای منتخب هر استان که حاصل از یافته‌های فرهنگ رفتاری خانوارهای کشور در سال ۱۳۹۶ توسط مرکز آمار ایران می‌باشد، اشاره شده است [۳]. در نتیجه بالا رفتن هزینه‌های ورزشی را می‌توان به‌عنوان یکی از آثار و در عین حال عوامل کاهش فعالیت بدنی و ورزشی خانوارهای کشور بیان داشت.

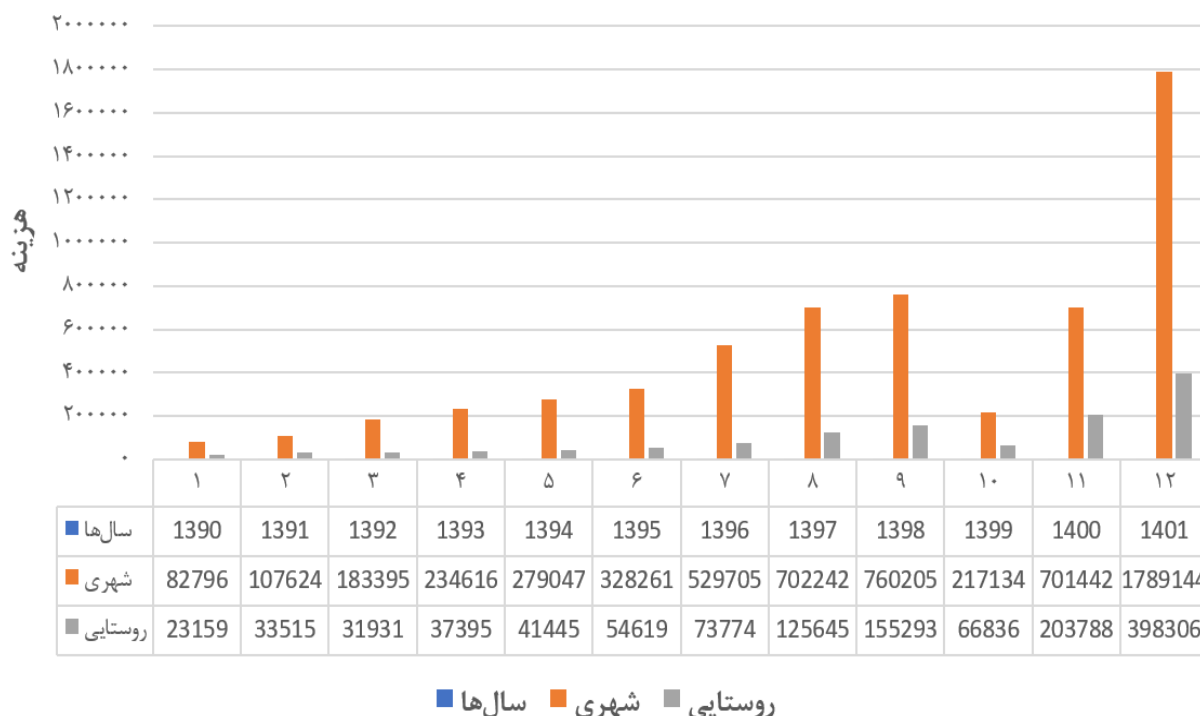
بر اساس نتایج طرح آمارگیری از فرهنگ رفتاری خانوارهای کشور در سال ۱۳۹۴، متوسط هزینه کرد ورزشی ماهیانه خانوارهای کشور حدود ۳۱۱۹۲۷ ریال بوده، از طرفی سهم این بخش در سال ۱۳۹۶ برای میانگین کل استان‌های کشور نیز حدود ۴۳۲۲۲۰ ریال بوده است [۹]؛ در طول سال‌های منتهی به ۱۴۰۲ با وجود بالا رفتن هزینه‌های ورزشی، میزان هزینه کرد ورزشی خانوارهای ساکن در مناطق شهری و روستایی کشور نیز کاهش یافته است، به نحوی که میزان هزینه کرد خدمات فرهنگی خانوارهای شهری در سال ۱۳۹۰ به‌طور کلی به میزان ۴/۳ درصد و برای خانوارهای روستایی نیز ۳/۱۲ درصد از کل هزینه‌های غیرخوراکی خانوارهای کشور بوده که این نرخ در سال ۱۴۰۱ به میزان ۱/۶ درصد برای خانوارهای شهری و ۱/۳ درصد نیز برای خانوارهای روستایی تقلیل یافته است. بنابراین میزان هزینه کرد خدمات فرهنگی و ورزشی خانوارهای ساکن در مناطق شهری و به‌ویژه مناطق کم‌برخوردار و روستایی کشور بسیار ناچیز می‌باشد؛ گفتنی است اغلب باشگاه‌ها و ارائه خدمات ورزشی عمدتاً در مناطق شهری توزیع شده‌اند و این یکی از عوامل تأثیرگذار در سهم پایین هزینه کردهای ورزشی خانوارهای روستایی کشور است.

۳-۲. حق عضویت در باشگاه‌های ورزشی

هزینه حق عضویت در باشگاه‌های ورزشی نیز به‌استثنای سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ در یک روند صعودی قرار دارد که در شکل ۵ به آن پرداخته شده است.

شکل ۵. نمودار حق عضویت در باشگاه‌های ورزشی

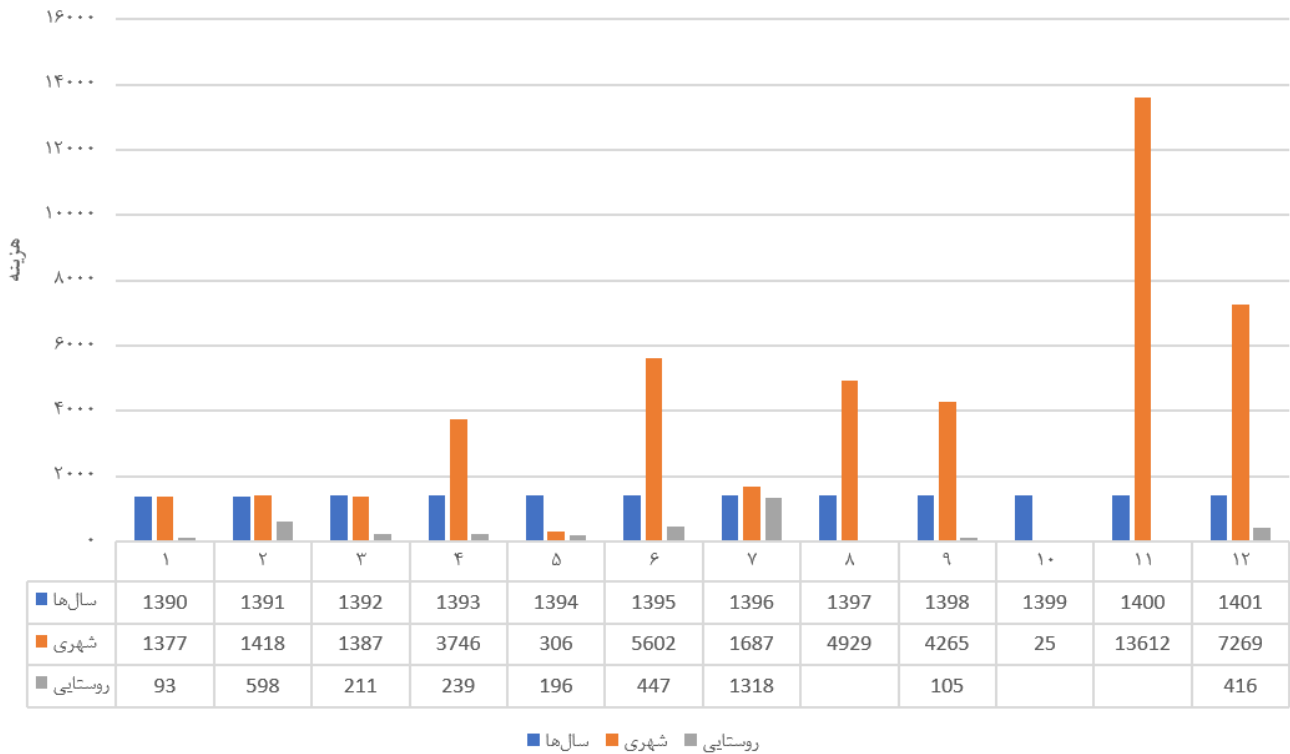
مأخذ: مرکز آمار ایران (مکاتبه شماره نامه ۱۶۲۰۰/۸۸۱۷-۸۲، مورخ: ۱۴۰۲/۰۷/۰۳) [۴] (واحد هزینه‌ها برحسب ریال است).

با محاسبه شاخص قیمت مصرف‌کننده از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸ برای حق عضویت در باشگاه‌های ورزشی خانوارهای شهری مشخص است که حتی این نرخ در سال ۱۳۹۸ به میزان ۵۴ درصد بیشتر از شاخص قیمت مصرف‌کننده رشد کرده است. لذا افزایش هزینه‌های عمومی مرتبط با حق عضویت در باشگاه‌های ورزشی عموماً بالاتر از نرخ تورم رخ داده و این به معنای کاهش فرصت برای دسترسی به این خدمات است.

۳-۳. کرایه تجهیزات و لوازم ویژه ورزش و تفریح

هزینه‌های مرتبط با کرایه تجهیزات و لوازم ویژه ورزش و تفریح شامل هزینه‌های پرداختی افراد در راستای به عاریه گرفتن برخی از تجهیزات ورزشی از جمله تجهیزات ورزش‌های آبی همچون قایق، تجهیزات اسکی، انواع کفش‌های ورزشی، اسب و ... بوده است.

شکل ۶. نمودار کرایه تجهیزات و لوازم ویژه ورزش و تفریح

مأخذ: همان.

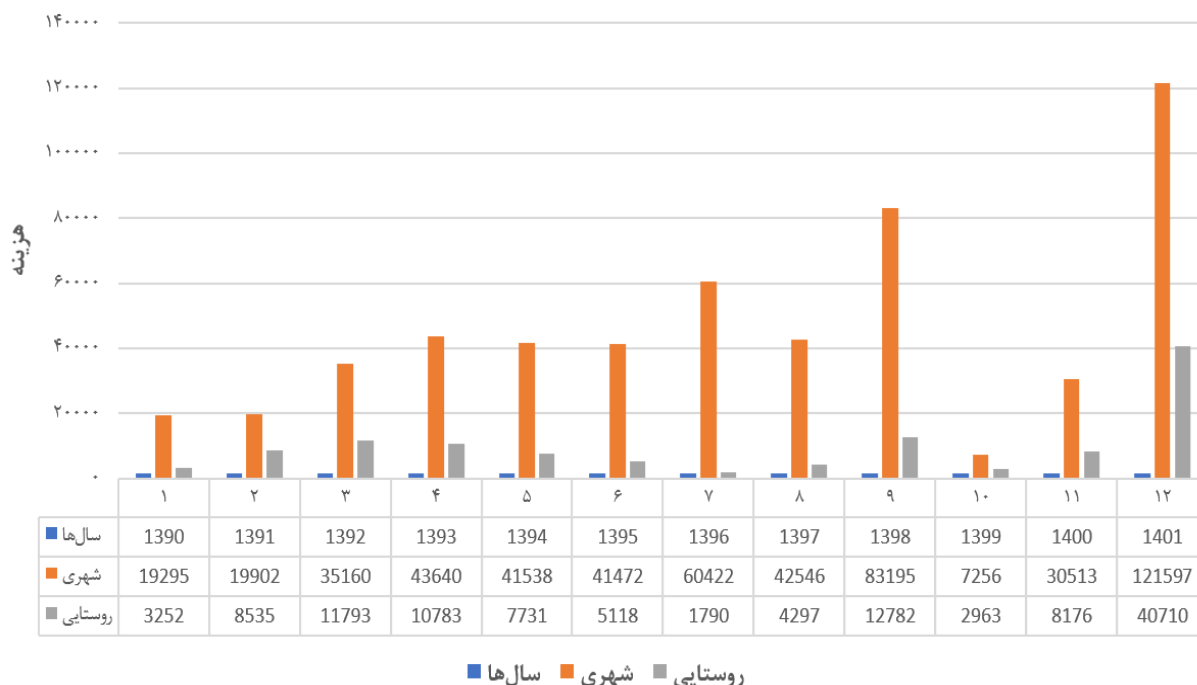
با محاسبه شاخص قیمت مصرف کننده از سال ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۰ مشخص است که حتی این نرخ در سال ۱۴۰۰ به میزان ۱۸ درصد بیشتر از شاخص قیمت مصرف کننده رشد کرده و این نشان از افزایش میزان کرایه تجهیزات و لوازم ویژه ورزش و تفریح بیشتر از افزایش نرخ تورم دارد.

۳-۴. هزینه‌های پرداختی برای فراگیری هر نوع ورزش

از میزان هزینه‌های پرداختی افراد ساکن در مناطق شهری و روستایی جهت فراگیری هر نوع ورزشی، می‌توان به میزان متوسط نرخ سالیانه پرداختی خانوارهای کشور برای استفاده از برنامه‌های آموزشی و تمرینی ورزش نیز پی برد؛ از این رو، داده‌های حاصل از شکل ۷ حاکی از آن است که در طول ۱۰ سال اخیر هزینه‌های مرتبط با یادگیری ورزش نیز با وجود نوسانات جزئی در برخی از سال‌ها به‌استثنای سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ (به دلیل همه‌گیری کرونا) افزایشی بوده است. همچنین میزان هزینه کرد افراد ساکن در مناطق روستایی و کم‌برخوردار کشور بسیار ناچیز بوده که به‌سبب استعدادهای متعددی از افراد ساکن در مناطق کم‌برخوردار کشور متولد می‌شوند، اما به دلیل وجود محرومیت از دریافت انواع خدمات آموزشی ورزشی و سایر تسهیلات دسترسی به خدمات ورزشی و توزیع ناعادلانه اماکن و تجهیزات ورزشی از دستیابی به انگیزه‌های افتخار آفرینی جامعه خود باز می‌مانند.

شکل ۷. نمودار هزینه‌های پرداختی برای فراگیری هر نوع ورزش

مأخذ: همان.

بنابراین همان‌طور که در شکل‌های فوق نیز قابل رؤیت است، به‌طور کلی از سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۱ در تمامی مقوله‌های اشاره شده میزان هزینه‌های ورزشی خانوارهای شهری و روستایی کشور با یک روند صعودی همراه می‌باشد، حتی با محاسبه شاخص قیمت مصرفی متناسب با تورم نیز میزان هزینه‌های ورزشی خانوارها در طی سنوات اخیر به‌نحو چشمگیری افزایش یافته که با این حساب عملاً آرزایان‌سازی ورزش و ارائه تربیت بدنی رایگان به‌عنوان تکلیفی بین‌بخشی محقق نشده است.

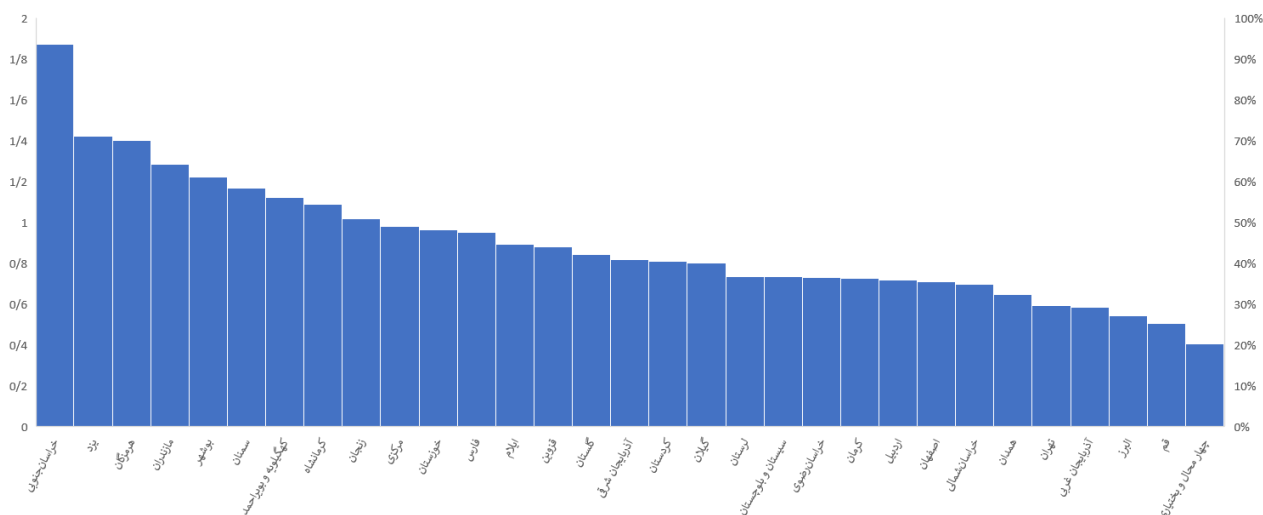
۴. میزان دسترسی پذیری مردم به ورزش

جزء «۲۵» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۳۹۹/۰۶/۱۶) به فراهم کردن بستر و امکانات لازم جهت ورزش همگانی با رویکرد ورزش آسان، ارزان و در دسترس برای عموم مردم اشاره کرده است. یکی از معیارهای دسترسی پذیری عموم مردم به ورزش، وجود اماکن ورزشی هم جوار با محل سکونت افراد می باشد؛ به طوری که بسیاری از تحقیقات از مسافت و زمان طی شده تا رسیدن به اماکن ورزشی به عنوان یک شاخص مناسب به منظور دسترسی به اماکن ورزشی استفاده می کنند. در این راستا، اغلب هدف گذاری ها ۱۵ دقیقه پیاده روی که معادل ۱۰۰۰ متر است را ملاک دسترسی به اماکن ورزشی می دانند [۱۰]. بنابراین افزایش میزان دسترسی آحاد جامعه به ورزش و همچنین ارتقای سطح فعالیت بدنی و تندرستی در جامعه ایجاب می کند تا با فراهم سازی اماکن ورزشی در دسترس مردم، امکان ارائه بخشی از خدمات ورزشی مورد نیاز جهت افزایش مشارکت در فعالیت های بدنی و ورزشی در جامعه مهیا شود. نگاه سیاست گذاری از همان ابتدای تصویب برنامه های پنج ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور همواره مبتنی بر توسعه اماکن و اراضی با کاربری ورزشی و واگذاری های عادلانه آن بخش خصوصی و تعاونی به قیمت ارزش معاملاتی اعلام شده توسط وزارت امور اقتصاد و دارایی و یا در اختیار گذاشتن رایگان آن به وزارت ورزش و جوانان توسط وزارتخانه های راه و شهرسازی، جهاد و کشاورزی و همکاری سایر دستگاه های اجرایی در راستای تحقق این امر بوده است [۱۱]. در بند «الف» ماده (۱۱۷) برنامه پنج ساله چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، دولت موظف شده تا پشتیبانی های لازم را از ورزش کشور براساس سند راهبردی نظام جامع توسعه تربیت بدنی و ورزش به عمل آورد. به گونه ای که سرانه فضاهای ورزشی (سرپوشیده و روباز) حداقل به یک مترمربع تا پایان برنامه افزایش یابد؛ باین حال پس از گذشت یک دهه، سرانه مذکور محقق نشده و هم اکنون میزان سرانه ۸۰ سانتی متر است [۱۶].

از سوی دیگر، مطابق با جزء «۱۵» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۳۹۹/۰۶/۱۶) با موضوع تهیه طرح آمایش سرزمینی ورزش کشور توسط وزارت فوق حداقل ۶ ماه پس از لازم الاجرا شدن قانون، پس از گذشت ۴ سال تهیه نشده است [۱۲]؛ در حالی که چنانچه این سند تهیه و نظارت کافی بر اجرای آن صورت می گرفت، امروزه توزیع متوازن و متناسب اماکن و تجهیزات ورزشی در سراسر کشور محقق شده بود. چراکه در حال حاضر حدود ۳۰۰۰۰ باشگاه ورزشی فعال، ۱۳۰۰۰ مکان ورزشی و بیش از ۳۰۰۰ مجموعه نیمه تمام ورزشی در کشور وجود دارد که گاه در احداث یا تکمیل، تعمیر و توسعه آن به ضرورت، اهمیت، توزیع عادلانه و متناسب با تراکم جمعیت محلی، میزان دسترسی پذیری و استقبال ساکنان محلی به آن مجموعه ورزشی توجه کافی نشده است [۱۶]؛ از طرفی از زمان شروع به کار وزارت ورزش و جوانان به طور متوسط تنها حدود ۵۰ درصد از اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای وزارتخانه تأمین مالی شده که این موجب عدم توسعه و تکمیل بسیاری از اماکن و تجهیزات ورزشی شده است [۱۷].

شکل ۸. نمودار سرانه‌های ورزشی استان‌های کشور در سال ۱۴۰۲

مأخذ: وزارت ورزش و جوانان ۱۶۱.

در شکل فوق سهم سرانه‌های ورزشی هر استان به میزان مترمربع به‌ازای هر نفر در محور عمودی مشخص شده است که به‌این ترتیب سهم بیشترین و کمترین استان‌ها به‌لحاظ برخورداری از سرانه‌های ورزشی نیز قابل رؤیت می‌باشد؛ از طرفی با توجه به پایین بودن میزان سرانه‌های ورزشی و همچنین سایر هزینه‌کدهای ورزشی خانوارهای روستایی و مناطق کم‌برخوردار در دریافت خدمات ورزشی با مقاصد تفریحی و فراگیری ورزش که پیش‌تر در قالب شکل‌های ۵ تا ۷ سهم ناچیز آنها مشخص و ترسیم شده است، می‌توان پی برد که برپایه توزیع ناعادلانه، نامتوازن و نامتناسب اماکن و تجهیزات ورزشی متناسب با جمعیت و میزان تقاضای خانوارهای کشور، مقوله دسترسی پذیری مردم به ورزش به‌ویژه برای خانوارهای روستایی و مناطق کم‌برخوردار کشور به‌طور مطلوب تحقق نیافته است.

در حال حاضر بیش از ۹۰ درصد سرانه‌های ورزشی صرفاً در دسترس خانوارهای شهری است، در حالی که ۲۶ درصد از جمعیت کشور در روستاها ساکن هستند [۶]؛ لذا در این حوزه عدالت در توزیع سرانه‌های ورزشی صورت نگرفته است. از طرفی بیش از ۹۲ درصد از اماکن و تجهیزات ورزشی دستگاه‌های دولتی کشور نیز در دسترس عامه مردم نمی‌باشد، در حالی که داشتن امکانات و فضاهای مطلوب ورزشی و همچنین دسترسی آسان به آنها از جمله بدیهی‌ترین الزامات پرداختن به ورزش و فعالیت بدنی آحاد جامعه است که حداقل بخشی از پایین بودن سهم فعالیت‌های ورزشی خانوارهای کشور را رقم زده است.

۵. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

از جمله وظایف مهم وزارت ورزش و جوانان در حوزه همگانی شدن ورزش، جزء «۱» بند «الف» ماده (۴) **قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان** مصوب (۱۳۹۹/۰۶/۱۶) است و به اقدام در جهت بهره‌مندی اقشار مختلف جامعه از برنامه‌ها و فعالیت‌های ورزشی به‌منظور تحقق تربیت بدنی رایگان برای همه در تمام سطوح اشاره دارد که در راستای بند سوم اصل (۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. همچنین جزء «۲۵» بند «الف» ماده (۴) نیز اشاره به دسترسی آسان و ارزان ورزش برای عموم مردم دارد. در این راستا با بررسی میزان هزینه‌کرد ورزشی خانوارها در قالب کدهای ۶گانه مرتبط با هزینه‌کرد ورزشی خانوارهای شهری و روستایی در طول ادوار ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۱ کشور، مشخص شد که میزان هزینه‌های ورزشی در دهه اخیر روند صعودی را طی کرده است؛ برای مثال با حذف اثر تورم از قیمت‌های تهیه بلیت ورودی رویدادها و استفاده از اماکن ورزشی در بازه ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶، متوسط هزینه‌های ورزشی در این حوزه حدود ۲۴ درصد بالاتر

رفته است و میزان توسعه و تعمیم ورزش همگانی نیز متناسب با سن، جنسیت و پراکنش استانی در وضعیت مطلوبی قرار ندارد. از طرفی با توجه به اهمیت سیاستگذاری در توسعه ورزش همگانی، در آیین نامه اجرایی قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۴۰۱/۱۲/۲۴) نیز حکم مشخصی نسبت به اجرایی شدن بندهای قانونی مورد بررسی^۱ وجود ندارد و به رغم تلاش‌ها و برنامه‌های صورت گرفته در راستای ایجاد و ساماندهی ایستگاه‌های ورزش صبحگاهی و عصرگاهی، همایش‌های پیاده‌روی، برگزاری رویدادهای رقابتی، برگزاری کارگاه‌های آموزشی و برنامه‌های تلویزیونی هنوز هم وضعیت مطلوبی در میزان مشارکت ورزشی و فعالیت بدنی آحاد جامعه حاصل نشده است. توسعه و همگانی شدن ورزش را اگر بخواهیم صرفاً بر عهده وظایف وزارت ورزش و جوانان در نظر بگیریم، توفیق چندانی حاصل نخواهد شد؛ چراکه با توجه به گسترده بودن جامعه هدف و کم بودن منابع و امکانات در اختیار وزارت ورزش و جوانان برای این حوزه کافی نخواهد بود. لذا باید توجه داشت که لازمه توسعه و تعمیم ورزش در میان اقشار مختلف جامعه نیازمند همکاری و همراهی تمامی دستگاه‌های اجرایی کشور است. بنابراین لازم است تا اقدام به اصلاح و بازنگری آیین نامه اجرایی قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان با تأکید بر به کارگیری و همکاری تمامی دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶ در راستای مولدسازی و آزادسازی اماکن و تجهیزات ورزشی جهت استفاده عموم مردم و تعیین تکلیف طرح‌های تملک داری‌های سرمایه‌ای نیمه تمام وزارت ورزش حداکثر ظرف مدت یک سال با استفاده از روش‌های مختلف از جمله واگذاری بر مبنای اهلیت، نظارت و رسیدگی مطابق با ماده (۸۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت اصلاحی مصوب (۱۳۸۴/۰۷/۲۶) با موضوع اجرای وظایف اجتماعی دولت، ارائه مشوق‌های هدفمند استفاده از مشارکت‌های عمومی - خصوصی در تکمیل و بهره‌برداری از طرح‌ها و یا حذف طرح‌های فاقد توجیه بهره‌برداری مطلوب ورزشی براساس آمایش سرزمینی ورزش شود.

۶. پیشنهادها

در راستای تحقق جزء «۱» بند «الف» ماده (۳)، جزءهای «۱» و «۲۵» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۳۹۹/۶/۱۶) با موضوع توسعه و تعمیم ورزش همگانی و دسترسی آسان، ارزان و تحقق تربیت بدنی رایگان برای عموم مردم نیاز به اصلاح و بازنگری آیین نامه اجرایی قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۴۰۱/۱۲/۲۴) است. بنابراین اصلاحات و بازنگری‌های ذیل پیشنهاد می‌شود:

ماده (۲) آیین نامه اجرایی قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۴۰۱/۱۲/۲۴) با موضوع حمایت از سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی در راستای به کارگیری و همکاری تمامی دستگاه‌های اجرایی به شرح زیر اصلاح می‌شود:

● ماده (۲): وزارت ورزش و جوانان موظف است با استفاده از ظرفیت‌های قانونی از جمله ماده (۸۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت اصلاحی مصوب (۱۳۸۴/۰۶/۲۷) و ماده (۲۷) و بند «ل» ماده (۲۸) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب (۱۳۹۳/۱۲/۰۴) و همچنین در راستای مولدسازی داری‌های ورزشی دولت، نسبت به جذب، ساماندهی، تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی در حوزه‌های مربوط به امور جوانان و توسعه ورزش اعم از حوزه‌های قهرمانی، همگانی و توسعه زیرساخت‌های ورزشی با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته و با تأکید بر آمایش سرزمینی ورزش اقدام نماید.

● تبصره: وزارت ورزش و جوانان مکلف است با همکاری هیئت‌عالی مولدسازی داری‌های دولت نسبت به تعیین تکلیف طرح‌های تملک داری‌های سرمایه‌ای نیمه تمام خود حداکثر ظرف مدت یک سال با استفاده از روش‌های مختلف از جمله واگذاری، استفاده از مشارکت‌های عمومی - خصوصی در تکمیل و بهره‌برداری از طرح‌ها و یا حذف طرح‌های فاقد توجیه بهره‌برداری مطلوب ورزشی اقدام نماید.

ماده (۵) آیین نامه اجرایی قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۴۰۱/۱۲/۲۴) با موضوع دریافت پروانه تأسیس

۱. جزء «۱» بند «الف» ماده (۳)، جزءهای «۱» و «۲۵» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۳۹۳/۶/۰۱).

و فعالیت در راستای به‌کارگیری و همکاری تمامی دستگاه‌های اجرایی به شرح زیر اصلاح می‌شود:

- ماده (۵): در راستای اجرای بند «۱۲» ماده (۴) قانون، تمامی دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری-مصوب ۱۳۸۶- و بخش غیردولتی، موظف به دریافت پروانه تأسیس و فعالیت برای باشگاه‌ها و اماکن ورزشی و مراکز ارائه‌دهنده خدمات ورزشی و تندرستی و انجام همکاری با وزارت با رعایت ضوابط قانونی مربوط در این زمینه می‌باشند.
- تبصره‌های «۱» و «۲» ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۴۰۱/۱۲/۲۴) در راستای نظارت‌پذیری و تنظیم ارتباطات بین‌بخشی به شرح زیر الحاق می‌شود:
- تبصره «۱»: وزارت ورزش و جوانان به‌منظور ایجاد هماهنگی، هم‌افزایی و بهره‌مندی بیشتر از ظرفیت‌های ورزشی تمامی دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶ موظف به تهیه و تصویب تفاهم‌نامه همکاری و تصویب آن در هیئت‌وزیران می‌باشد.
- تبصره «۲»: تمامی دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶ و بخش غیردولتی موظف به ارائه گزارش عملکرد سالانه خود به شورای عالی ورزش و تربیت بدنی می‌باشند.
- ماده (۷) آیین‌نامه اجرایی قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۴۰۱/۱۲/۲۴) با موضوع تشویق و توسعه مشارکت مردمی، گسترش نهضت داوطلبی، استفاده و حمایت بخش خصوصی در امر توسعه فعالیت‌ها و ارائه خدمات ورزشی به شرح زیر اصلاح می‌شود:
- ماده (۷): وزارت مجاز است به‌منظور تشویق و توسعه فعالیت‌های بخش خصوصی با هدف مشارکت مردمی و گسترش نهضت داوطلبانه در حوزه ورزش، نسبت به مولدسازی دارایی‌های ورزشی دولت و حمایت از سرمایه‌گذاری از جمله تسهیل و واگذاری اراضی، اماکن و تجهیزات ورزشی دولت و واگذاری بر مبنای اهلیت، نظارت و رسیدگی مطابق با ماده (۸۸) با موضوع اجرای وظایف اجتماعی دولت و ماده (۲۷) با موضوع واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای جدید و نیمه‌تمام و تکمیل شده قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب (۱۳۹۳/۱۲/۰۴) و همچنین با رعایت مصوبه هیئت عالی مولدسازی دارایی‌های دولت مصوب (۱۳۹۹/۰۹/۰۴) اقدام نماید.
- با توجه به عدم اجرای تکلیف جزء «۱۵» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب ۱۳۹۹ در خصوص تهیه طرح آمایش سرزمینی ورزش کشور لازم است تا مجلس شورای اسلامی به اجرایی شدن آن نیز نظارت کند.

منابع و مأخذ

- [1] WHO Global Recommendations on Physical Activity for Health, Geneva: World Health Organization, 2011.
- [۲] گزارش جامع فعالیت بدنی مرتبط با سلامت در جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۹).
- [۳] طرح آمارگیری فرهنگ رفتاری خانوارها در سال (۱۳۹۶). مرکز آمار ایران.
- [۴] طرح آمارگیری فرهنگ رفتاری خانوارها در سال (۱۳۹۹). مرکز آمار ایران.
- [۵] استعلام گزارش وزارت ورزش و جوانان در راستای حمایت تقنینی از توسعه و تعمیم ورزش همگانی کشور به شماره نامه: ۵/۱۱۲۶۸۵/ص، مورخ: ۱۴۰۲/۰۸/۰۸ از وزارت ورزش و جوانان.
- [۶] مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (۱۴۰۲). گزارش سیاستی با عنوان «گزارش نظارتی بررسی وضعیت فعالیت بدنی و ورزش در سبدها و فراغت خانوارهای ایرانی»، شماره مسلسل: ۱۶۰۷.
- [7] Guthold, R., Stevens, G. A., Riley, L. M., & Bull, F. C. (2018). "Worldwide Trends in Insufficient Physical Activity from 2001 to 2016: A Pooled Analysis of 358 Population-based Surveys with 19 Million Participants", *The Lancet Global Health*, 6 (10), e1077-e1086.
- [۸] استعلام کدهای ۶گانه مرتبط با طرح‌های هزینه‌کرد ورزشی خانوارهای شهری و روستایی در طول ادوار ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۱، به شماره نامه:

۱۳۸۱/۰۸/۱۶۲-۸۲، مورخ: ۱۴۰۲/۰۷/۰۳ از مرکز آمار ایران.

[۹] طرح آمارگیری فرهنگ رفتاری خانوارها در سال (۱۳۹۴)، مرکز آمار ایران.

[۱۰] مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (۱۴۰۲)، گزارش سیاستی با عنوان «گزارش تقنینی ارائه راهکارهای اثربخش جهت افزایش سرانه و دسترسی مردم به اماکن و خدمات ورزشی»، شماره مسلسل: ۱۹۴۵۹.

[۱۱] قانون برنامه پنج‌ساله اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۷۲-۱۳۶۸).

[۱۲] قانون برنامه پنج‌ساله چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۸۸-۱۳۸۴).

[۱۳] مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (۱۴۰۲)، گزارش سیاستی با عنوان «بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور (۱۲): ردیف‌های اعتباری وزارت ورزش و جوانان»، شماره مسلسل: ۱۹۷۳۹.

[۱۴] استعلام عملکرد وزارت ورزش و جوانان در راستای اجرایی کردن جزء «۱» بند «الف» ماده (۳) و جزءهای «۱» و «۲۵» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۳۹۹/۰۶/۱۶)، به شماره نامه: ۱۱۰۰۰/۶۱۳۹/۸۲، مورخ: ۱۴۰۲/۰۵/۰۸ از وزارت ورزش و جوانان.

[۱۵] استعلام عملکرد ادارات کل ورزش و جوانان استان‌های کشور در حوزه ورزش همگانی به شماره نامه: ۱۷۱۷۷/۴/د، مورخ: ۱۴۰۲/۰۸/۰۷ از وزارت ورزش و جوانان.

[۱۶] مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (۱۴۰۲)، گزارش سیاستی با عنوان «ارزیابی طرح احداث مجموعه بزرگ فرهنگی ورزشی شهر تهران (طرح احداث ورزشگاه جدید ۱۲۰ هزار نفری و سالن چندمنظوره ۲۲ هزار نفری)»، شماره مسلسل: ۱۹۶۸۰.

[۱۷] استعلام عملکرد وزارت ورزش و جوانان در راستای اجرایی کردن جزءهای «۲۳» و «۲۵» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب (۱۳۹۹/۰۶/۱۶)، به شماره نامه: ۸۱/۸۶۹۸/د، مورخ: ۱۴۰۳/۰۳/۲۶ از وزارت ورزش و جوانان.

گزیده سیاستی

وزارت ورزش و جوانان به‌عنوان متولی اصلی توسعه ورزش همگانی موظف به توسعه و تعمیم ورزش همگانی و دسترسی آسان، ارزان و تحقق تربیت بدنی رایگان برای عموم مردم است؛ با بررسی‌های بعمل آمده مشخص شد که در دهه اخیر این امر محقق نشده است. لذا لازم است تا اقدام به اصلاح و بازنگری آیین‌نامه اجرایی قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان با تأکید بر به‌کارگیری و همکاری تمامی دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و همچنین تدوین سند آمایش سرزمینی شود.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir